

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR

YUSUF KOYUNCU BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2022/20463

Karar Tarihi : 11/2/2026

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL
Selahaddin MENTEŞ
Muhterem İNCE
Yılmaz AKÇİL

Raportör : Alperen KONAK

Başvurucu : Yusuf KOYUNCU

Vekili : Av. Oğuz GÜREL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, aleyhe kanunun geçmişe uygulanması yasağına aykırı olarak mahkûmiyet kararı verilmesi nedeniyle suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Manyas Cumhuriyet Başsavcılığı başvurunun çocuğun nitelikli cinsel istismarı, kişi hürriyetinden yoksun kılma ve özel hayatın gizliliğini ihlal suçlarını işlediği iddiası ile hakkında soruşturma başlatmıştır. Soruşturma neticesinde Manyas Cumhuriyet Başsavcılığı, başvurunun üzerine atılı çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçunun 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 12. maddesinin birinci fıkrası gereği Ağır Ceza Mahkemesinin görevine girdiğinden dosyayı fezlekeyle Bandırma Cumhuriyet Başsavcılığına (Başsavcılık) göndermiştir. Başsavcılık, başvurunun anılan suçlardan cezalandırılması talebiyle 6/8/2014 tarihinde iddianame düzenlemiştir.

3. İddianamenin kabulüyle açılan dava, Bandırma Ağır Ceza Mahkemesince (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Mahkemece 5/11/2014 tarihinde duruşma hazırlığı işlemleri yapılmıştır. Tensip tutanağında diğerlerinin yanı sıra mağdur G.İ.nin şikâyet ve delillerinin tespiti ile tanık beyanlarının tespiti için talimat yazılmasına karar verilmiştir.

4. Mahkemenin 12/11/2014 tarihli kararıyla başvurunun özel hayatın gizliliğini ihlal ve çocuğun basit cinsel istismarı suçlarından beraatine, çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçundan 15 yıl ve kişi hürriyetinden yoksun kılma suçundan 6 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

5. Başvurucu, anılan karara karşı 17/11/2014 tarihli dilekçe ile temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Yargıtay 14. Ceza Dairesinin (Ceza Dairesi) 11/6/2015 tarihli kararıyla çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçundan kurulan hükmün onanmasına karar verilmiş, kişi hürriyetinden yoksun kılma suçu yönünden ise "...olay günü mağdurenin kafe işleten arkadaşı sanığa mesaj çekmek suretiyle kafede buluşma teklifinde bulunması üzerine kapalı olan kafeyi açan sanığın yanına geldiği ve burada yalnız kaldığı sanıkla aynı zamanda düğün salonu olarak da kullanılan kafede sohbet eden mağdurenin bilgisayara bakmak için gelin odasına geçmelerinin ardından sanığın mağdureye karşı nitelikli cinsel istismar suçunu işleyip süre itibarıyla bu eylemle sınırlı olacak şekilde tuttuğu mağdureyi sonradan kafeden gönderdiği anlaşıldığından, mevcut hâliyle olayda sanığın işlediği çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçu dışında ayrıca kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun kanuni unsurlarının oluşmadığı gözetilerek münnet suçtan beraatine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde mahkumiyetine hükmedilmesi..." gerekçesiyle bozulmasına karar verilmiştir.

6. Ceza Dairesinin çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçu yönünden verdiği 11/6/2015 tarihli onama kararına Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı 31/12/2019 tarihli itiraznameyle 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 308. maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkraları gereğince itiraz etmiş, Ceza Dairesi itirazı kabul ederek kararını kaldırmış ve bozma kararı ile dosyayı Mahkemeye göndermiştir.

7. Mahkeme bozma kararına istinaden yaptığı yargılama sonucu başvurusunun reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan 2 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir. Mahkemenin gerekçesi şöyledir :

"... Sanık [başvurucu] hakkında her ne kadar beden veya ruh sağlığını bozacak şekilde çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçundan cezalandırılması istenilmiş ise de, mağdurun ifadeleri, mağdurun gerçekleştiği iddia edilen olaydan hemen sonra yetkili makamlara başvurmadığı, aradan yaklaşık 15 gün geçtikten sonra etrafındaki arkadaşlarının yönlendirmesiyle şikayetçi olduğu, olay sırasında mağdurenin 17 yaşında olduğu, mağdurenin sanıkla buluşmayı kendisinin talep ettiği ve rızasıyla internet kafeye gittiği, sanıkla birlikte yemek söyleyip yedikleri, olaya ilişkin tanık beyanları ve dosya içerisinde bulunan doktor raporları bir bütün olarak değerlendirildiğinde sanığın mağdureyle zorla cinsel ilişkiye girdiğine ilişkin her türlü kuşkudan uzak somut ve yeterli delil bulunmadığı, bu haliyle sanığın eylemlerinin 5237 sayılı TCK'nın 104/1'inci maddesinde düzenlenen reşit olmayanla cinsel ilişki suçunu oluşturduğu anlaşıldığından sanığın reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan cezalandırılmasına karar verilmiştir..."

8. Başvurucu, karara karşı 25/1/2021 tarihli dilekçeyle temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Başvurucu; temyiz dilekçesinde diğerlerinin yanı sıra suç tarihinin 21/4/2013 olduğunu, hapis cezasına konu 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 104. maddesindeki reşit olmayanla cinsel ilişki suçundaki cezanın alt ve üst sınırlarının değiştirilmesine dair düzenlemenin 18/6/2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 60. maddesiyle yapıldığını, Mahkemenin suçun işlendiği tarihteki hükmü uygulaması gerekirken bunu dikkate almayarak ceza verdiğini ileri sürmüştür. Yargıtay 9. Ceza Dairesi 9/12/2021 tarihli kararında yerinde görülmeyen temyiz taleplerinin reddiyle hükmün onanmasına karar vermiştir.

9. Başvurucu, nihai kararı 20/1/2022 tarihinde öğrendikten sonra 17/2/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

10. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucu, hakkında verilen mahkûmiyet kararına konu suçta 21/4/2013 tarihli suç tarihinden sonra 18/6/2014 tarihinde gerçekleşen aleyhe düzenlemeye göre cezalandırılması nedeniyle suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

12. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, açık bir şekilde düzenlense dahi kanun maddelerinin mahkemeler tarafından yorumlanması gerektiği, bariz takdir hatası ve açık keyfilik içermeyen tespit ve sonuçların Anayasa Mahkemesinin inceleme alanı dışında olduğu vurgulanmış; konuya ilişkin Anayasa Mahkemesi içtihatlarına dikkat çekilmiştir. Bakanlık görüşüne karşı başvuru, beyanda bulunmamıştır.

13. Başvurucunun yukarıda yer verilen şikâyetlerinin özü, eylem tarihinde yürürlükte bulunan düzenlemeye göre ceza verilmeyip daha sonrasında aleyhe yapılan düzenlemeye göre ceza tayin edilerek hapis cezası uygulanmasıdır. Bu nedenle ihlal iddiaları suçta ve cezada kanunilik ilkesi kapsamında incelenmiştir.

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

15. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 7. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Hiç kimse, işlendiği zaman ulusal veya uluslararası hukuka göre suç oluşturmayan bir eylem veya ihmalden dolayı suçlu bulunamaz. Aynı biçimde, suçun işlendiği sırada uygulanabilir olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez."

16. 5237 sayılı Kanun'un "Zaman bakımından uygulama" başlıklı 7. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...(1) İşlendiği zaman yürürlükte bulunan kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. İşlendikten sonra yürürlüğe giren kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılamaz ve hakkında güvenlik tedbiri uygulanamaz. Böyle bir ceza veya güvenlik tedbiri hükmolunmuşsa infazı ve kanunî neticeleri kendiliğinden kalkar..."

17. 5237 sayılı Kanun'un "Reşit olmayanla cinsel ilişki" başlıklı 104. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...(1) Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (18/6/2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanunun 60 ncı maddesiyle bu fıkra da yer alan "altı aydan iki" ibaresi "iki yıldan beş" şeklinde değiştirilmiştir.)..."

18. Anayasa'nın "Suç ve cezalara ilişkin esaslar" başlıklı 38. maddesinin (1) fıkrasında yer alan suçta ve cezada kanunilik ilkesi uyarınca hangi fiillerin yasaklandığının ve bu yasak fiillere verilecek cezaların hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak biçimde kanunda gösterilmesi, kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belli olması gerekmektedir. Kişilerin yasak fiilleri önceden bilmeleri düşüncesine dayanan bu ilkeyle temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması amaçlanmıştır (AYM, E.2019/9, K.2019/27, 11/4/2019, § 13).

19. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi, temel hak ve özgürlüklerin somutlaştırıldığı uluslararası sözleşmelerde de yer almaktadır. Bu ilke Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu Sözleşme'nin "Kanunsuz ceza olmaz" başlıklı 7. maddesinin birinci paragrafında "Hiç kimse, işlendiği zaman ulusal veya uluslararası hukuka göre suç oluşturmayan bir eylem veya ihmalden dolayı suçlu bulunamaz. Aynı biçimde, suçun işlendiği sırada uygulanabilir olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez." şeklinde, Medenî ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 15. maddesinin birinci paragrafında ise "Hiç kimse, işlendiği zamanda ulusal ya da uluslararası hukuk bakımından suç sayılmayan bir fiil ya da ihmâl yüzünden suçlu sayılamaz. Suç sayılan bir fiile, işlendiği zaman yürürlükte olan bir cezadan daha ağır ceza verilemez. Fiilin işlenmesinden sonra yasalarda bu fiile karşılık daha hafif bir ceza öngörülecek olursa, fiili işleyene bu ikinci ceza uygulanır." biçiminde düzenlenmiştir (AYM, E.2020/16, K.2020/33, 25/6/2020, § 16).

20. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi Anayasa'nın 13. maddesinde ifade edilen temel hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceğine ilişkin kuralın suç ve cezalar yönünden özel düzenlemesi olarak değerlendirilebilir. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi, cezalandırmanın temel haklara etkisinden kaynaklanan özel önemi nedeniyle zaman içinde bir ceza hukuku kavramı olarak alt ilkeler de içerecek şekilde gelişmiştir. Bu bağlamda hukuki belirliliğin ve hukuk güvenliğinin gereği olarak Anayasa'nın 38. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez." hükmüyle aleyhe kanunun geçmişe uygulanması yasaklanmıştır. Ceza normlarının zaman bakımından uygulanmasını düzenleyici nitelikteki bu kural, kanunilik ilkesinin bir alt ilkesi olan aleyhe kanunun geçmişe uygulanması yasağı olarak ifade edilmektedir (AYM, E.2020/87, K.2022/44, 21/4/2022, § 26).

21. Bireysel başvuru konusu olayda Mahkeme, Ceza Dairesinin bozma kararı sonrasında yaptığı yargılamada başvurucu hakkında çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçundan açılan kamu davasının mağdura yönelik mevcut eyleminin vasfını değiştirerek reşit olmayanla cinsel ilişki suçunu oluşturduğunu belirtmiş ve anılan suçtan mahkûmiyet kararı vermiştir (bkz. § 7). Başvurucu, bu karara karşı yapmış olduğu temyiz başvurusunda suçun işlendiği tarihte yürürlükte bulunan kanun maddesinin daha lehe olduğunu ve fazla ceza tayin edildiğini ileri sürmüştür (bkz. § 8). Ancak Yargıtay 9. Ceza Dairesi, başvurusunun temyiz dilekçesinde ileri sürdüğü hususları değerlendirmeksizin hükmün onanmasına karar vermiştir.

22. Mahkûmiyete konu eylemde cezayı düzenleyen kuralın yürürlük tarihinden sonra işlenip işlenmediği hususu suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlâl edildiği iddiasının değerlendirilebilmesi için önemlidir (bkz. §§ 15-17). Bahse konu yargılamada suç tarihinin 21/4/2013 olduğu nazara alındığında 28/6/2014 tarihinde yürürlüğe giren ve ceza miktarı itibarıyla aleyhe değişiklik getiren 6545 sayılı Kanun ile değişik 5237 sayılı Kanun'un 104. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre hüküm kurulması suretiyle fazla ceza tayin edildiği anlaşılmıştır. Bu bağlamda eylem tarihinde daha lehe olan cezai nitelikte bir hüküm olduğu hâlde sonradan yürürlüğe giren kanun maddesine göre başvurusunun cezalandırıldığı ve cezai

nitelikte aleyhe kanunun geçmişe uygulandığı anlaşılmıştır. Buna karşın yargılamayı yapan mahkemelerce başvurunun bu husustaki itirazları değerlendirilmemiştir. Sonuç olarak başvurunun eylem tarihinde yürürlükte olmayan kanun maddesine dayanılarak cezalandırılması nedeniyle Anayasa'nın 38. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

23. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 38. maddesinde düzenlenen suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

III. GİDERİM

24. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

25. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aligül Alkaya ve diğerleri (2)* [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu (3)* [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

26. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirmek sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

27. İhlalin niteliğine göre yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından manevi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 38. maddesinde güvence altına alınan suçta ve cezada kanunilik ilkesinin İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Bandırma 1. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2020/200, K.2020/187) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.